

o architekturze

• Na stosunek do przestrzeni powstałej w przeszłości obok kryteriów natury estetycznej rzutują także emocje. Uptywający czas weryfikuje ale również i nobilituje ocenę otaczającej przestrzeni. Przestrzeń ukształtowaną w odległej przeszłości oceniamy przeważnie jednoznacznie pozytywnie. Im bliżej czasów współczesnych kryteria oceny stają się niejednoznaczne, nawet wśród profesjonalistów. Na ocenę kształtu przestrzeni może mieć wpływ nawet polityka. Jej znaczenie jednak z upływem czasu słabnie.

• Widząc jak czas weryfikuje wartości powinniśmy z większą uwagą podchodzić do podejmowania decyzji odnośnie współczesnych rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych.

• Nie należy pozostawiać „martwych” pomników przeszłości, ale włączać je poprzez adaptację w życie miasta. Dotyczy to wszelkich zespołów urbanistycznych, krajobrazowych i obiektów architektonicznych.

• Myśląc o przyszłości powinniśmy pamiętać o środowisku człowieka w bardzo szerokim aspekcie. Musimy zmierzać do pozostawienia przyszłym pokoleniom nie tylko najwartościowszych naszych dzieł oraz dzieł przeszłości, ale również musimy pamiętać o eliminacji zjawisk negatywnych: skażenia powietrza, ziemi, wody, niszczenia zasobów przyrody, niekontrolowanego zwiększania terenów zabudowy kosztem terenów rolnych, lecz przede wszystkim musimy stawić czoło zjawisku degradacji środowiska wizualnego człowieka.

• Kreśląc wizję przyszłości mieszkania i jego otoczenia powinniśmy określić czynniki, które wpłyną na podniesienie jakości życia człowieka w jego środowisku kulturowym, cywilizacyjnym, a także przyrodniczym. Standardem przyszłości powinno być poszanowanie, ochrona, pielęgnowanie i rewaloryzowanie dziedzictwa kulturowego w bardzo szerokim aspekcie, także dziedzictwa bliskiej przeszłości mającej na uwadze zawsze to, co wartościowe.

• Powstawanie przestrzeni harmonijnej warunkuje powstawanie planów urbanistycznych wytyczających powiązania przestrzenne z uwzględnieniem priorytetu przestrzeni publicznych jako dobra wspólnego oraz określających czytelne zasady regulacji przestrzennej. Podstawą wprowadzenia tych planów w życie powinna być właściwa regulacja prawna.

• Europa i jej miasta to cudowne przykłady różnorodności opartej na zasadach przestrzeni uregulowanej w myśl jasnych kryteriów umożliwiających harmonijny rozwój historyczny. Stanowią one przykład i jednocześnie lekcję, że uregulowana przestrzeń stwarza nieograniczone możliwości kreacji urbanistycznej i architektonicznej. Również współczesna kreacja urbanistyczna opierać się musi na czytelnych zasadach przestrzennych, stanowiących właściwe tło dla powstających obiektów architektonicznych. Brak czytelnej regulacji przestrzennej poprzez wrazenie chaosu uniemożliwia właściwy odbiór powstającej w takim otoczeniu architektury.

• Należy podkreślić konieczność jedności kreacji urbanistyczno-architektonicznej zakorzenionej w miastach historycznych. Bowiem kreacja urbanistyczna bez wyznaczania ram dla kreacji architektonicznej w formie regulacji nie stworzy podstaw spójnej wizji przestrzennej. Kreacja architektoniczna bez kreacji urbanistycznej to stawianie budynków, a nie budowa miasta.

• Miasta i siedliska ludzkie powinny stawać się w przyszłości środowiskiem coraz bardziej przyjaznym, starannie zaplanowanym, pięknym, wygodnym, zapewniającym dogodne połączenia komunikacyjne – zbiorowe i indywidualne, rowerowe i piesze, z łatwą dostępnością miejsc pracy, usług, kultury, sportu, terenów wypoczynku, zieleni i przyrody.

• Środowisko mieszkaniowe, czyste, zdrowe i piękne wiąże się z popieraniem energooszczędności, a także wszelkich ekologicznych form zabudowy wykorzystujących naturalne źródła energii. Ochronie ziemi, przyrody i terenów rolnych sprzyja popieranie niskich intensywnych form zabudowy w miejsce zabudowy ekstensywnej, rozproszonej, zajmującej coraz większe połacie terenów.

• Aby móc dążyć do ideału harmonii krajobrazu, urbanistyki i architektury, na większą skalę musi zaistnieć wśród społeczeństwa i jego demokratycznie wybranej reprezentacji świadomość wagi zagadnień przestrzennych odzwierciedlona w odpowiedniej regulacji prawnej.

• Bardzo ważna jest społeczna świadomość, że kształtowanie i ochrona środowiska wizualnego, wyposażonego w odpowiednie instrumenty prawne, jest równie istotna, jak kształtowanie i ochrona innych dziedzin środowiska człowieka, a wyższość dobra wspólnego w tym zakresie jest dobrem niepodważalnym.

• Tworzona przez człowieka przestrzeń, powstająca w czasie, w myśl zmieniających się kryteriów i ciągle nowych zasad, zawsze – obok tajemnicy ukrytego w jej najwspanialszych dziełach piękna – wyrażała, wyraża i wyrażać będzie prawdę o swoich czasach, o kondycji ekonomicznej, o stopniu rozwoju organizacyjnego społeczeństwa, o poziomie jego wiedzy estetycznej i technicznej, o wartości pracy i stosunku do dobra publicznego, o poziomie mentalności i wiedzy mecenatu.

• Architektura jest sztuką kształtowania przestrzeni. Jest zawodem pięknym, ale bardzo trudnym, wymagającym ciąglej postawy twórczej i poszukiwania ideału oraz zdobywania ciągle nowej wiedzy w ustawicznym zmaganiu z czasem. Zawód ten może z sukcesem uprawiać tylko ten, kto go polubi bez reszty, kto uprawianie tego zawodu potraktuje jako sposób na życie.

• Jedność architektury i urbanistyki oraz ich wzajemna współzależność; badanie związków zachodzących na styku architektury z urbanistyką; traktowanie zagadnień architektonicznych w kontekście urbanistycznym i od-

wrotnie; przekonanie, że nie ma architektury bez urbanistyki i urbanistyki bez architektury – to podstawowa dewiza mojej twórczości.

• Założonym kryterium mojej twórczości jest dążenie do prostoty i logiki układów urbanistycznych oraz poszukiwanie indywidualnej rytmicznej formy architektonicznej. Tworzenie formy w krajobrazie pozamiejskim determinuje stosunek do tradycji, związany z przekonaniem o konieczności zachowania pozytywnych wzorców budowy formy oraz utrzymania tożsamości architektury pojmowanej w sposób twórczy.

• W twórczości architektonicznej moim ideałem jest humanizm, funkcjonalizm, racjonalizm oraz dążenie do komfortu i wygody w powiązaniu z indywidualnym kształtowaniem formy i przestrzeni z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb użytkowników i inwestora.

• W mojej twórczości architektonicznej kontekst urbanistyczny odgrywa wiodącą rolę. Wynika to przede wszystkim z dążenia do uzyskania tożsamości miejsca. Nie stanowi bariery dla inwencji twórczej. Wręcz przeciwnie – stanowi element inspiracji.

• Stan środowiska mieszkaniowego i jakość zamieszkania nie zależy tylko od architektów, urbanistów czy też planistów ale jest wykładnią wielu czynników między innymi zamożności obywateli, poziomu gospodarki i stosunków społecznych, polityki władz samorządowych i państwowych, mecenatu, świadomości społeczeństwa w tym wrażliwości na potrzeby związane z estetyką i pięknem. Celem jest dążenie do osiągnięcia okoliczności sprzyjających architekturze, która będzie traktowana w społeczeństwie, a przede wszystkim na szczeblu elit politycznych i decydenckich jako dziedzina sztuki, jako królowa sztuk pięknych.

• Demokratyczny system rządzenia pozwoli prędzej czy później na zainteresowanie społeczeństwa i zrozumienie, że prawidłowe kształtowanie przestrzeni związane jest z jakością życia i służący temu odpowiedni system legislacyjny jest w żywotnym interesie człowieka i jego przyszłości.

• Obserwując rozwój środowiska mieszkaniowego w Europie Zachodniej możemy patrzeć w przyszłość z optymizmem. Przykłady świadczą bowiem, że wolność i ukształtowane struktury demokratyczne sprzyjają powstawaniu środowiska mieszkaniowego przyjaznego człowiekowi, w harmonii z otoczeniem i środowiskiem przyrodniczym, w zgodzie z miejscową tradycją, z wykorzystaniem proekologicznych metod wznoszenia budynków i osiedli mieszkaniowych. Możemy mieć nadzieję, że wymienione tendencje znajdą również podatny grunt w demokratycznym społeczeństwie Polski w następnych latach XXI stulecia.

On architecture

• Attitude to the space which originated in the past is influenced not only by criteria of an aesthetic nature but also by emotions. Passing time both verifies and ennobles the valuation of the surrounding space. Usually, the space shaped in the distant past is univocally considered favourable. The closer to the present, the more diversified opinions, even among professionals. Even politics can influence the valuation of the shape of space. However, its importance weakens as time goes by.

• Seeing how time verifies values, we should take decisions on modern functional and spatial solutions more carefully.

• We should not leave „dead” monuments of the past alone but include them in the city life through adaptation. This relates to any urban or landscape complexes and architectural objects.

• Thinking of the future, we ought to remember man’s environment in a very broad aspect. We must leave our most valuable works and the works of the past for the next generations but we must also remember to eliminate negative phenomena: air, earth and water pollution, destruction of nature, uncontrollable enlargement of building grounds at the cost of agricultural lands but most of all we have to face the issue of degradation of man’s visual environment.

• Creating a vision of the future of the living place and its surroundings, we should name the factors which will improve the quality of man’s life in his cultural, civilizing and natural environment. The standard of the future ought to be respecting, protecting, cultivating and revalorizing the cultural heritage in a very broad aspect, also the heritage of the close past, always keeping the most valuable things in mind.

• The formation of a harmonious space conditions the formation of urban plans marking spatial connections with regard to the priority of public spaces as a common good and defining clear rules of spatial regulation. The basis of carrying these plans into effect should be a proper legal regulation.

• Europe and its cities are excellent examples of diversity based on the rules of space regulated according to clear criteria enabling a harmonious historical development. They make both an example and a lesson that a regulated space gives unlimited abilities of urban and architectural creation. Also a contemporary urban creation must be based on lucid spatial rules forming an adequate background for rising architectural objects. Lack of a plain spatial regulation hinders right perception of architecture in such surroundings through a sensation of chaos.

• We should emphasize the necessity of unity of urban and architectural creation rooted in historical cities because urban creation without a framework for architectural creation in the form of regulation will not give a basis for a compact spatial vision. Architectural creation without urban creation means erecting buildings but not building a city.

- In the future, cities and human habitations ought to become a friendly, carefully designed, beautiful, comfortable environment having good mass, individual, cycling and walking transport connections and easy access to working places, services, culture, sports, rest, green and natural ground.

- Clean, healthy and beautiful housing environment is related to the advancement of energy saving and any ecological forms of housing which use natural sources of energy. Low intensive forms of housing instead of extensive, scattered housing which takes more and more land is conducive to the protection of ground, nature and agriculture.

- In order to aim at the ideal of harmony of landscape, urbanism and architecture, society and its democratically elected representation must be more aware of the importance of spatial matters mirrored in a proper legal regulation.

- Society should be aware of the fact that shaping and protecting the visual environment, equipped with adequate legal instruments, is as important as shaping and protecting other domains of human environment and that superiority of common welfare is an unshakable value here.

- Space formed by man in time in accordance with changing criteria and new rules – apart from the mystery of the beauty hidden in its most beautiful works – has always expressed and will be expressing the truth of its times, about the economical condition, about the degree of society's organizational development, about the level of its aesthetic and technical knowledge, about the value of work and the attitude towards public good, about the level of mentality and knowledge of the patronage.

- Architecture is the art of shaping space. It is a beautiful but very difficult profession which requires a constant creative attitude, a search for an ideal, broadening knowledge and fighting with time. This profession can be performed successfully only by someone who will like it completely, who will treat it as a lifestyle.

- Unity of architecture and urbanism and their interdependence; exploration of relations occurring on the edge of architecture and urbanism; placing architectural issues in an urban context and vice versa; a conviction that there is no architecture without urbanism and no urbanism without architecture – is the basic slogan in my creation.

- An assumed criterium of my creation is striving after simplicity and logic of urban structures and looking for an individual rhythmic architectural form. Creating a form outside a city determines the attitude to tradition connected with a conviction about the necessity of keeping positive models of form building and the identity of architecture understood in a creative way.

- In architectural creation my ideal is humanism, functionalism, rationalism and searching for comfort in relation to individual shaping of form and space with regard to the users' and investor's individual needs.

- In my architectural creation the urban context plays the leading role. It results mostly from trying to achieve an identity of a place. It does not stand in the way of creative invention. Quite the reverse, it makes an element of inspiration.

- The state of housing environment and the quality of housing do not depend only on architects, urbanists or planners but are an expression of numerous factors such as the citizens' wealth, the level of economy and social relationships, the politics of municipal and national authorities, the patronage, the society's consciousness and sensitivity to needs related to aesthetics and beauty. The purpose is to achieve circumstances friendly to architecture treated as a branch of art, as the queen of fine arts by society and most of all by political and decision-making elites.

- A democratic system of ruling will sooner or later interest the society and make it understand that proper shaping of space is connected with the quality of life and a useful legislative system lies in man's vital interest and influences his future.

- Observing the development of the housing environment in Western Europe, we can look forward to the future. Some examples prove that freedom and formed democratic structures are conducive to the development of a housing environment which is friendly to man, harmonious with the surroundings, natural environment and local tradition, which uses proecological methods of erecting buildings and housing estates. We can hope that the mentioned tendencies will also find a breeding ground in the democratic society of Poland in the forthcoming years of the 21st century.